

149415 - Kurbanın Tamamını Yemek Veya Tamamını Sadaka Olarak Vermenin Hükümü

Soru

Bir kimse iki akîka veya iki kurban kesse, bunlardan birini tamamen kendisi yiyip hiçbir kısmını sadaka vermemesi; diğerini ise tamamen sadaka olarak dağıtması câiz midir? Yoksa her ikisinden de mutlaka bir miktar sadaka vermesi gerekir mi?

Cevap özeti

Şer'î naslar, kurban ve hedyden az da olsa bir kısmın sadaka olarak verilmesinin vacip olduğuna delâlet eder.

Âlimlerin çoğunluğuna göre kurbandan yemek müstehaptır, vacip değildir; bazı âlimler ise az da olsa ondan yemenin vacip olduğunu söylemiştir.

Akîkanın nasıl taksim edileceğine, ondan yemenin veya sadaka vermenin vacip olduğuna dair naslarda belirli bir şekil gelmemiştir.

Kurbandan bir kısmı sadaka verme yükümlülüğü ve ondan yemenin hükmü, kesilen her hayvan için ayrı ayrı geçerlidir. Dolayısıyla on koyun kesen kimsenin her birinden bir miktar sadaka vermesi gerekir; her birinden yemesi ise müstehaptır.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

جدول المحتويات

- [Kurbandan sadaka vermenin vacip olduğuna dair delil:](#)
- [Kurbandan yemek vacip midir?](#)

- Akîkanın dağıtımı ile kurbanın dağıtımının hükmü
- Her kurbanın hükmü ayrı mıdır?
- Kurban ve akîkanın dağıtımı hakkında fikhî özet

Kurbandan sadaka vermenin vacip olduğuna dair delil:

Kur'ân ve Sünnet'te yer alan naslar, kurban ve hedyden az da olsa bir kısmın sadaka olarak verilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Onlardan yiyin ve kanaat edip istemeyen fakire de, isteyen fakire de yedirin...” (Hac, 36)

“el-Kānî”, istemeyen fakat hâliyle fakirliği bilinen kimsedir; “el-mu'ter” ise isteyen fakirdir. Bu fakirlerin hedy ve kurbanda bir hakları vardır. Her ne kadar ayet hedy hakkında gelmiş olsa da, hedy ile kurban aynı hüküm kapsamındadır. (“el-Mevsû'atu'l-Fıkhiyye”, 6/115)

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem de kurbanlar hakkında şöyle buyurmuştur:

“Yiyin, saklayın ve sadaka verin.” (Muslim, 1971)

Kurbandan bir kısmını sadaka vermenin vacip olduğu görüşü, Şâfiîler ve Hanbelîlerin mezhebidir ve nasların zahirine daha uygundur.

Nevevî r.h şöyle demiştir:

“İsmin gerçekleşeceği kadar bir miktarı sadaka olarak vermek vaciptir. Çünkü maksat fakirleri gözetmektir. Buna göre, eğer tamamını yerse, sadaka sayılacak kadar kısmın bedelini ödemesi gerekir.” (“Ravdatü't-Tâlibîn”, 3/223)

Merdâvî şöyle demiştir:

“Eğer tamamını yerse, sadaka olarak yeterli olacak en az miktarı tazmin eder.” (“el-İnsâf”, 6/491)

Behûtî de şöyle demiştir:

“Eğer ondan çiğ olarak hiçbir şey sadaka vermezse, ismin gerçekleşeceği en az miktarı (meselâ bir ukiyye kadar) tazmin eder.” (“Keşşâfu'l-Kınâ”, 7/444)

İbn Useymîn'e, kurbanın tamamını pişirip akrabalarla birlikte yiyen ve sadaka vermeyen kimseler sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

“Bu hatadır. Çünkü Allah Teâlâ: ‘...Onlardan yiyin ve yoksul fakiri yedinin...’ buyurmuştur. Buna göre şimdi onların, yedikleri şeyin karşılığını tazmin etmeleri gerekir; her koyun için bir miktar et satın alıp sadaka vermelidirler.” (“Mecmû’ Fetâvâ İbn Useymîn”, 25/132)

Kurbandan yemek vacip midir?

Kurbandan yemenin vacip olup olmadığı konusunda âlimler ihtilaf etmiştir. Cumhur (dört mezhep imamı dâhil) bunun müstehap olduğu, vacip olmadığı görüşündedir. Bazı âlimler ise nasların zahirine dayanarak az da olsa yemeyi vacip görmüştür.

Nevevî r.h şöyle demiştir:

“Ondan yemek müstehaptır, vacip değildir. Bu, bizim mezhebimiz ve âlimlerin çoğunluğunun görüşüdür. Ancak bazı selef âlimlerinden, hadisteki ‘yiyin’ emrinin zahirine dayanarak bunun vacip olduğunu söyleyenler nakledilmiştir. Cumhur ise bu emri mendup veya mübah olarak yorumlamıştır.” (“Şerhu Sahîh-i Müslim”, 13/131)

İbn Kudâme de şöyle demiştir:

“Eğer kurbanın tamamını veya çoğunu sadaka olarak verirse, bu câizdir.” (“el-Muğnî”, 13/380)

Akîkanın dağıtımı ile kurbanın dağıtımının hükmü

Akîkaya gelince; şer’î naslarda onun nasıl dağıtılacağına, ondan yemenin veya sadaka vermenin vacip olduğuna dair belirli bir hüküm gelmemiştir.

Bu sebeple kişi, akîka konusunda dilediği gibi tasarrufta bulunabilir: Dilerse tamamını sadaka olarak verebilir, dilerse tamamını kendisi yiyebilir. Ancak en faziletli olan, onu kurbanda olduğu gibi taksim etmesidir.

İmam Ahmed’e akîkanın nasıl yapılacağı sorulduğunda şöyle demiştir:

“Nasıl istersen öyle yap.” İbn Sîrîn de: “Dilediğin gibi yap” demiştir.

(“Tuhfetu’l-Mevdûd bi-Ahkâmi’l-Mevlûd”, s. 55)

Her kurbanın hükmü ayrı mıdır?

Kurbanla ilgili daha önce zikredilen hüküm —yani ondan bir kısmını sadaka vermenin gerekliliği ve ondan yemenin hükmü— her bir hayvan için ayrı ayrı geçerlidir.

Dolayısıyla bir kimse on koyun kesse, her birinden ayrı ayrı bir miktar sadaka vermesi gerekir; her birinden yemesi ise müstehaptır.

Bir koyunu tamamen sadaka verip bunu diğerlerinin yerine sayması yeterli olmaz. Çünkü her kurban, diğerinden bağımsız bir ibadettir.

Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem kurbanlarını kestiğinde, her bir deveden bir parça alınmasını emretmiştir. Câbir b. Abdullah (Allah onlardan razı olsun) şöyle demiştir:

“Sonra kurban yerine yöneldi ve kendi eliyle altmış üç deve kesti. Ardından Ali’ye verdi, o da geri kalanları kesti. Sonra her bir deveden bir parça alınmasını emretti; bunlar bir tencereye konulup pişirildi. İki de etinden yediler ve suyundan içtiler...” (Muslim, 1218)

Bu rivayet, her bir kurbanın ayrı bir hükme sahip olduğunu gösterir. Bu yüzden her birinden bir parça alınması emredilmiştir.

Nevevî r.h şöyle demiştir:

“‘Bıd’a’ (parça), etten bir parçadır. Bu hadiste, nafîle kurban ve hedyden yemenin müstehap olduğuna delil vardır. Âlimler şöyle demiştir: Her birinden yemek sünnet olduğundan, yüz devenin her birinden ayrı ayrı yemek zor olacağı için hepsi bir tencerede toplanmış; böylece hepsinden bir parça bulunan sudan içilerek hepsinden yemiş olunmuştur.”

(“Şerhu Sahîh-i Muslim”, 8/192)

Yine şöyle demiştir:

“Her bir deveden bir parça alınması ve suyundan içilmesi, her birinden bir miktar alınmış olması içindir.”

("el-Mecmû' Şerhu'l-Mühezzebe", 8/414)

Kurban ve akîkanın dağıtımı hakkında fikhî özet

Sonuç olarak:

- Tamamını yiyip hiçbir kısmını sadaka vermediğin kurban için, en azından 250 gr. miktarında et satın alıp fakirlere sadaka vermen gerekir.
- Tamamını sadaka olarak verdiğin kurban ise bütün âlimlere göre geçerlidir.
- Akîka konusunda ise yaptığında bir sakınca yoktur.

Daha geniş bilgi için şu cevaplara bakılabilir: ([317206](#), [8423](#), [90029](#), [36532](#)).

En doğrusunu Allah bilir.